

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY LV - 2733

Preu 20 cts. - Atrassats, 40

En Cambó i En Ventosa vénen a Barcelona

En Llapisera, tot acomiadant-los: — Apa, en vosaltres confio. A veure si sabeu embolicar un xic més la troca i jo puc tornar aviat.

CASA BASTIDA

PASSEIG DE GRACIA, núm. 18

Gran Basar de Sastreria Sistema Nordamericà

BASTIDA s'engrandeix, i el seu èxit obeeix a tres raons:

- 1.ª La seva nova fórmula en l'art del vestir.**
- 2.ª Tenir el vostre vestit sempre a punt.**
- 3.ª La fabricació és venuda directament al comprador.**

Durant les obres d'engrandiment, ocupa el local del costat, i en l'ocasió de tenir unes existències formidables, ens cal liquidar als preus següents:

	Ptes.
100.000 colls i punys, des de . . .	0,10
100.000 vestits xeviot, des de . . .	25,—
100.000 pantalons, des de . . .	5,—
100.000 païames, des de . . .	3,—
100.000 colçotets, des de . . .	1,95
100.000 camisetes seda, des de . . .	1,45
100.000 talls de vestit, des de . . .	5,—
100.000 abrics de gran moda, des de . . .	25,—
100.000 trinxeres, des de . . .	10,—
100.000 camises, des de . . .	4,—
100.000 corbates seda, des de . . .	0,50
100.000 mitges sport, des de . . .	1,45
100.000 sweters, des de . . .	2,50

Secció de mida en vestits, abrics, peces d'etiqueta i de sport, des de 50 pessetes fins les millors classes en fantasia i luxe, a preus moderadíssims; i si fos precís, confecció ràpida i llesta per a lliurar al client a les quatre hores.

En la secció de camises i calçotets a mida, tenim una gran existència en teles i dibuixos de totes classes, fins les més fines i selectes, que oscil·len, els calçotets, de 4 a 10 ptes.; i les camises, des de 10 a 25 pessetes.

Els nostres clients tots són obsequiats amb diversos presents i segells d'Estalvi Popular de la Caixa de Pensions per a la Velleja i d'Estalvi.

Els de fora de Barcelona seran servits si ens escriuen demanant-nos mostres i figurins i un sistema especial per a prendre les mides.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

L'AFER

JA tenim un afer. No ens podem pas queixar. En poc menys d'un any hem situat el país a la mateixa altura que la veïna República. Tenim organisme democràtic, "oeil de Moscou", dificultats d'ordre públic, interès pel canvi monetari, problema religiós, moviment hebreu i un afer, un o varis afers, en els quals es barreja la política i la finança. A Madrid i a Barcelona s'han entremencat els noms de

polítics i els de financers... S'ha parlat d'una maniobra de gran envergadura respecte de la moneda, i tot això posa al descobert fets més o menys eloqüents de la vida quotidiana...

Un afer sempre és quelcom important. Es venen més diaris. S'alça un home fent de Cató, la gent tot seguit veu milionades, etc., etc. L'esperit de les multituds és simple i es llença amb una facilitat miserable contra els qui fa uns mesos prengueren per mestres i cabdills, etc., etc... Tot això pot ésser molt i pot no ésser res. Tot això, però, és molt "II República..."

* * *

Es cert, no hem pas de negar-ho que existien molts aventurers que s'encobrien en els rengles del republicanisme i que convertien la idea política en la fira de llurs concupiscències; és cert també que sota el règim monàrquic molts aventurers i arribistes es feien dir republicans i, tot defensant les reivindicacions populars, anaven a fer-se una posició social. Però al costat d'aquesta gent infecta hi havia els homes dignes que creien de bona fe i amb passió, que la vida republicana era una cosa honesta i espartana. Si gairebé tots els brètols eren republicans, no tots els republicans eren uns brètols. Llargues són les campanyes fetes des de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA contra aquesta mena d'apòstols; llargues i profitoses podríem dir.

Però el temps i les generacions ho canvien tot, i de sobte toparen en la defensa de la República una generació de brètols que només eren republicans per a ésser regidors i fer el que vulgarment es diu "el paquet", i una generació digna i jovenívola que venia al món polític a fer de republicà digne. L'aficionat a regidor i l'estudiant s'agermanaren al carrer per a derrocar la Monarquia. Caiguda aquesta, s'inicià la lluita entre les dues concepcions de la República. Els uns creien que havia d'ésser "l'hort del francès", els altres creuen que ha d'ésser una experiència

social de renovació democràtica que permeti obrir en una nova modalitat camí a les més humanes reivindicacions socials que fomenten ja les idees de Rússia. Per als uns, la República era una vinyeta, i per als altres la República és un laboratori. I han topat al Parlament les dues tendències.

Els valents i els canalletes no s'adonaven que en dur la República, el que triomfava no era una partida de lladres, sinó una idea moral, i que aquesta idea moral s'obriria pas d'una manera categòrica i ferma per damunt de totes les immoralitats. Es l'avantatge que té un règim de lliure discussió. Els bons, tot i essent en minoria, si no governen, si més no, dominen les multituds.

La II República ha nascut sota el signe de la moralitat. Com totes les Revolucions, s'ha fet davant de la vesània i de la immoralitat d'un règim i d'una dinastia. S'ha acabat el temps en què es podia dir que la política era un mitjà per a fer diners. La política serà el triomf de les ambicions dels homes—nobles ambicions que fan fer les coses—, però la política, és difícil, per no dir impossible, que torni a enriquir cap home. Hi ha el control dels electors, hi ha el xoc del Parlament. De la mateixa manera que la III República francesa ha anat anul·lant els immorals i els incapacitats, la nostra República farà el mateix. Al Parlament podran conviure tots els parers, però defensats amb recititud.

Georges Clemenceau es va veure embolicat en l'afer del Panamà. Li varen dir lladre i brètol. El volien dur a l'ostracisme. Però la personalitat de Clemenceau era massa aguda, ben ferma, magníficament cimentada, i pogué sortir de l'embolcallament amb el màxim prestigi. És tan complicada la vida actual, que no vol dir res el trobar-se als llavis de la gent... En passar els dies, la fina sensibilitat de les multituds arriba a capir ben bé el què és una jugada política, encertadament dirigida, i el què és una vulgar relació momentània.

Els honestos guanyen, però, totes les batalles. La moralitat és el més fort fonament d'un règim republicà.

FRANCESC MADRID

"MEMÒRIES D'UN DIPUTAT NOVELL"

Tots els grans homes solen escriure algun llibre de memòries. No és estrany, doncs, que l'Amadeu Aragay—diputat novell, crisàlide de riques promences—hagi començat d'escriure les seves: *la humanitat* ens en dona les primícies.

Després d'un preludi intítulat "Parets enfora", en el qual fa, amb emoció velada, unes substancioses divagacions sobre les pilotes dels lleons del Congrés, l'Aragay entra en matèria, és a dir: "Parets endins".

La jove República

—Ja veus, Francisquet, com els faig anar; i pensa que si tornes i et poses contra la República, faràs la mateixa fi.

Ingènuament admirable, conta que, de vegades, quan arriba al Congrés amb aquell posat de l'home que no s'ho acaba de creure que és diputat, un dels uxiers del vestíbul, barrant-li el pas, li pregunta:

—El señor es *acaso* diputado?

—Claro—diu que fa ell—, y por la gracia del pueblo.

L'uxier, aleshores, saluda cerimoniosament, tot deixant-li el pas lliure. L'Aragay passa. Després, l'uxier, redreçant-se, fa picarescament l'ullet als seus companys, i diu:

—Y qué flamenco, qué flamenco!

LA SALVACIÓ

Estem perduts. Fins ara, els catalans havíem tingut una sòlida fama de gent materialista, de gent pràctica i aferrada als seus interessos, de gent que mira per la butxaca i té pocs pardals al cap.

Això, fins ara... Ara els representants de Catalunya s'entesten a desmentir rodonament aquest tarannà nostre que ja, en temps de Dant, ens havia honorat complidament.

Macià, per exemple, l'avi, és un Quixot; En Nicolau, un hellenista que, en qüestions d'Economia, confon les olives d'Andalusia amb les de Jericó; l'Humbert Torres trafica seriosament amb els esperits; En Lluhí és un estrenu defensor de l'amor lliure; l'Alomar, un gran humanista a qui li fan por els trons; En Gassol, gairebé un poeta...

Estem perduts!

Sort, sort que darrerament, i malgrat de tots els quòrums, ha sortit un *martinet* que ens fa de senyor Esteve.

**Demà, dissabte, no deixeu de comprar
"LA CAMPANA DE GRACIA"**

Capricis i paradoxes

ALS DESCONTENTS DE LA REPÚBLICA

Té molts descontents la República. Es natural que en tingui. En el poc temps que porta de vida, si no ha liquidat completament, ha posat el país en pla de liquidar, d'una manera definitiva, el militarisme, el clericalisme i l'aristocràcia. Es a punt, també, de posar la burocràcia a ratlla. ¿Com no volem que trobi, doncs, entorpiments en el seu camí? Com no volem que hi hagi qui intenti posar bastons entre les seves rodes, que siguin trobades armes a les esglésies, descobertes bellicoses organitzacions de Lluisos, marquesos palatins que ara dediquen llurs ocis a fer de conspiradors?... Tots els que vivien de la monarquia, tots els que sense cap valor personal eren alguna cosa gràcies a la monarquia, són avui els enemics naturals de la República.

Tenir aquests descontents és un motiu de glòria per a la jove República. Però entre aquests descontents que són enemics declarats o amagats de la República, hi ha altres descontents, descontents que són i han estat republicans de tota la vida. Aquests en són, perquè es troben defraudats amb la República, perquè la República no és com s'imaginaven. Es pensaven trobar més envergadura i més competència en molts dels seus homes públics, es pensaven trobar-hi més honorabilitat, més rectitud. Aquests acaparaments de càrrecs, aquestes connexions suspectes, els afers escandalosos que hom posa en descobert, indignen tant als republicans una mica cànids que somniaven de trobar en la República un règim d'una moralitat exemplar, que ja diuen que això és, si fa no fa, tan infecte com la monarquia.

Sens dubte, aquest judici pessimista és una mica precipitat. El fet d'ésser, sincerament o no, republicà, no exi-

meix de cap feblesa els homes. Hi haurà polítics republicans poca-vergonyes, com n'hi havien tants i tants de monàrquics. Fins semblarà que n'hi hagi més.

El dret de crítica i de fiscalització lliurement exercit, denunciarà moltes combinacions suspectes, molts afers tèrbols, que sota el règim monàrquic restarien a l'ombra, emparats pel ministeri de la Governació, per governadors civils i per la jefatura de policia i fins per la censura. A la monarquia li calia defensar els seus polítics, perquè aquests sortien de l'aristocràcia o de les altes finances, feien un govern de classe que hom no podia renovar fàcilment, que hom no podia acusar, delatar, sense que en patís tota la classe. La irresponsabilitat del Rei, que era una impunitat, es feia extensiva als favorits i a les camarilles, com en el més faraònic dels Imperis. Per tot arreu tenia ídols sagrats, tabús, que no podíeu tocar, sense pena de la vida.

Amb la República esdevé tot el contrari. Ningú no és irresponsable. Els polítics surten del poble, i el poble que els enlaira avui, els pot fer caure demà. Tota llur força els ve de llur popularitat. Poden ésser i seran judicats a la llum del dia. Per això, en els països republicans, la Premsa denuncia molt més sovint que en els països monàrquics els abusos dels polítics. I si ens haguéssim de guiar per aquestes aparences, resultaria que la República francesa, la Premsa de la qual, amb raó o sense, esventa sovint algun escàndol polític financer, és molt més immoral que ho fou la monarquia espanyola i la dictadura de Primo de Rivera. I, no obstant, no han tingut cap Martínez Anido, cap capità Lasarte, cap sindicat de pistolers, cap monja de les llagues, ni mai el president de la República ni el cap del govern no s'ha venut el patrimoni nacional a les Companyies estrangeres.

Cal, doncs, que no ens espantem massa de veure com avui es ventilen públicament els abusos dels polítics. Cal no témer massa l'escàndol. Precisament un dels grans avantatges de la República, és aquest dret de crítica que fa que els homes immorals es gastin ràpidament i que, a la llarga, no hi triomfin sinó els caràcters rectes.

DOMÈNEC GUANSÉ

LLADRES, A BARCELONA

Aquests dies, els diaris no parlen d'altra cosa que dels famosos lladres de Còrsega. Sobretot, d'un d'ells, més famós que els altres — perquè entre els lladres, com entre els regidors, també hi ha categories —, nomenat Spada.

Spada per aquí, Spada per allà, amb tant sentir-ne parlar, ja ens sembla que es tracta d'un amic de tota la vida. A Spada li agrada més el vi que la cervesa; el color de les seves corbates és el blau; l'actriu cinematogràfica que més li plaú és Anneta Page; dorm sempre del costat dret, etcètera, etc.

Amb tant sentir parlar de l'Spada, la veritat, sembla que hàgim tornat als temps de la dictadura. Que eren uns temps de capa i spada, del "puerto de arrebatada capas", de roba el que puguis i com més puguis, millor.

Uns temps que, als que no teníem aptituds per la capa ni per l'spada, ens feien poca gràcia.

Hom diu que el lladre Spada havia filmat, talment com qualsevol John Gilbert. Hom diu que havia viscut a Barcelona. Això no ens estranya: a Barcelona hi han viscut tants lladres! I n'hi viuen tants!

N'hi viuen de tota mena: dels que en són i en fan, i dels que en fan i no volen que els diguin que en són. Aquests són els pitjors, els que si protestes quan et roben, s'ofenen i diuen que cridaran la policia.

Els lladres professionals, els que roben, però no enganyen a ningú, parlen de Spada amb admiració i afecte. Els altres, no. Els altres, els que roben amb Llei, Policia i benivolència de l'Església, no. Aquests s'enutgen, criden, protesten. No hi ha dret que al món encara quedin lladres. No hi ha dret que robin per les carreteres, cara a cara, fent la competència als que roben sense por i amb tota tranquil·litat des de darrera un taulell o en la guixeta d'una oficina.

A nosaltres, ço que ens estranya és que aquest Spada, havent visitat Barcelona, no s'hi hagués quedat a viure. Barcelona és un gran país per als spadas. I no ens hauria pas vingut d'un spada més.

Si s'hagués quedat a Barcelona, no li hauria passat el que ara li passa. No li hauria passat cap mal.

Al contrari: potser hauria arribat a regidor.

VIRAI

—No ho sé, però, amb tants encàrrecs, no sé si em recordaré de l'Estatut.

—Escolti, senyor Alcalde: Ja que es fa recollida d'armes, fóra hora que se'us armés a nosaltres.

De Teatre Català

Per fi — malgrat sigui de passada —, un diari català, "L'Opinió", pregunta a la direcció de Romea, fent referència a la propera traducció de "Radio Xicago", que es posarà en escena: "¿Es que no tenen cap obra d'autor català, al vell teatre del carrer de l'Hospital?"

Tenim la seguretat que la Direcció de Romea no contestarà la pregunta que "L'Opinió" li fa, i que, si la contesta, dirà que no. La Direcció de Romea no té cap obra d'autor català per estrenar. Entenem-nos: cap obra que la Direcció cregui que val la pena.

I ja estem de ple en el problema del Teatre Català. Tenim Teatre Català? ¿El Teatre Català té autors per a poder omplir les seves temporades? Sí? No? Alguns que el manifestegen fan servir el Teatre Català de pretext per al seu negoci de Teatre Català, sense que el català — més o menys català — de les obres que estrenen tingui res a veure amb el Teatre Català.

Veiem allunyats del Teatre Català molts noms que un dia foren autors prestigiosos del nostre teatre: ¿Es tracta de noms d'autors esgotats? ¿Es tracta de noms d'autors proscrits, bandejats del Teatre per empreses que, com la del Romea, han de recórrer a les estrenes de truculències, o de bajaneries, per salvar les seves temporades o, millor, per a convertir en lucratiu negoci les seves temporades?

¿En el Teatre Català tenim autors nous? Sí! Per què no estrenen? ¿El Teatre Català no pot fer provatures d'autors novells catalans, i en pot fer amb estrenes d'autors traduïts — literàriament dolent ells — i que tenen, moltes vegades, fracassos sorollosos, com el de "El Fakir", "Xang-hai", etc.?

Ens ha plagut — malgrat sigui de passada i sense do-

nar-li gaire importància — que un dels diaris catalans apropi, encara que no li posi, el dit damunt la llaga del Teatre Català! Fa el que no fan els altres. ¿Que es tracta de diaris polítics? ¿Es que als diaris polítics de Catalunya els interessa la política de Catalunya i no les coses de Catalunya? ¿Es que els diaris polítics de Catalunya en tenen prou amb el sosteniment de les seves posicions de partit, sense preocupar-se de l'ànima de Catalunya? ¿No respon aquesta actitud a l'actitud del públic de la nostra terra respecte al Teatre Català? ¿Els catalans, en general, no van a veure les obres catalanes? ¿Per què? ¿Són millors els cartells dels altres teatres que els dels nostres? ¿No el senten? ¿El troben migrat? ¿Fan el mateix que fan els diaris catalans, no li donen importància? ¿Saben que és afer de capelleta?

Les preguntes podrien multiplicar-se. Les suggestions, també. Les inquietuds, també! No n'hi ha prou amb indignar-se quan un senyor com el senyor Vidal i Rossell — desconegut ahir, personatge avui — parla de les coses de Catalunya en to derrotista. No li volem donar la raó, malgrat que el que digué tenia una aparença de raó. Aquesta aparença és la que alguns volen fer desaparèixer amb la protesta, sense pensar en fer-la desaparèixer bo i esmenant-la amb fets, única faisó d'adreçar les coses torçades.

Jo convidaria els autors catalans, que tenen obres en els teatres que han de recórrer a les traduccions, a fer una llegida pública de les comèdies o dels drames rebutjats o entretinguts. I veuríem com surten cinc, sis, set o vuit obres millors, literària i teatralment, que el "Ràdio Xicago" que està muntant l'empresa del Teatre Català Romea, per a — és un dir — alleujar-se de la mancança d'obres d'autors de casa.

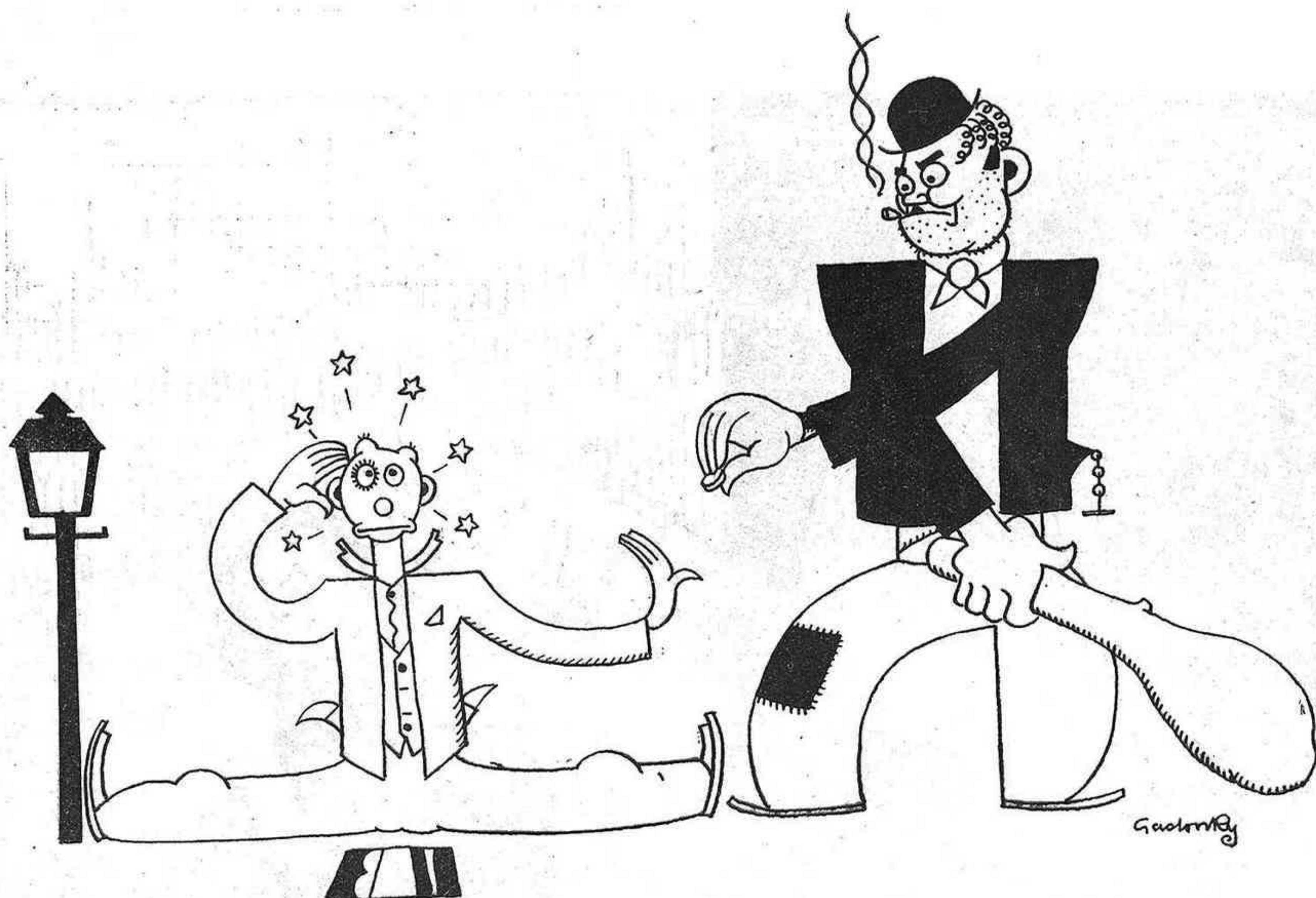
Seguirem parlant de les coses extraordinàries que passen en el Teatre Català!

RAMON VINYES

La defensa del Llapisera

—I a més, senyors del jurat, invoco l'atenuant que el meu patrocinat a més de degenerat, idiota i embriac, ho va fer tan malament, que, mercès a això, va venir la República.

L'atracador humanitari

—I ara, perquè vegi que no sóc dolent, tingui una pastilla d'aspirina perquè li passi el mal de cap.

Art i Artistes

SALA BARCINO

Exposades en aquestes galeries hi ha una col·lecció d'obres del bo i millor dels pintors moderns, que cal visitar per tal d'emportar-se'n una visió del que és i ha estat l'art espanyol en els últims anys.

BORIEL.

EN CLAUSURAR L'EXPOSICIO DE RAFAEL BENET

El fet que aquest artista tingués doble personalitat reconeguda, la de pintor i la de crític, ha fet que demanéssim l'opinió d'alguns pintors i escultors que en diverses ocasions han estat objecte de la crítica de Rafael Benet.

Martí Llauredó ens diu: La bona impressió que va fer-me aquesta recent exposició el dia de la seva inauguració, em fou fàcil de comprovar que era justificada, en una segona visita que hi vaig fer. De totes maneres, allà on trobo majorment interessant la seva obra és en el paisatge, que, amb tot i ésser executat dintre una visió preciosista, conté tanta vivacitat, que en certs moments ens recorda els clàssics paisatges catalans, sempre, però, vistos a la manera dels nostres dies.

E. Bosc Roger: Per mi, aquesta darrera exposició d'En Benet és la millor. La seva pintura ha fet un pas endavant considerable. A través de la seva obra hom veu un home de cor i ple de bondat. Les seves teles són filles d'una constant indecisió; ara, que aquesta indecisió tan perillosa, ell la converteix noblement en la clau dels seus èxits.

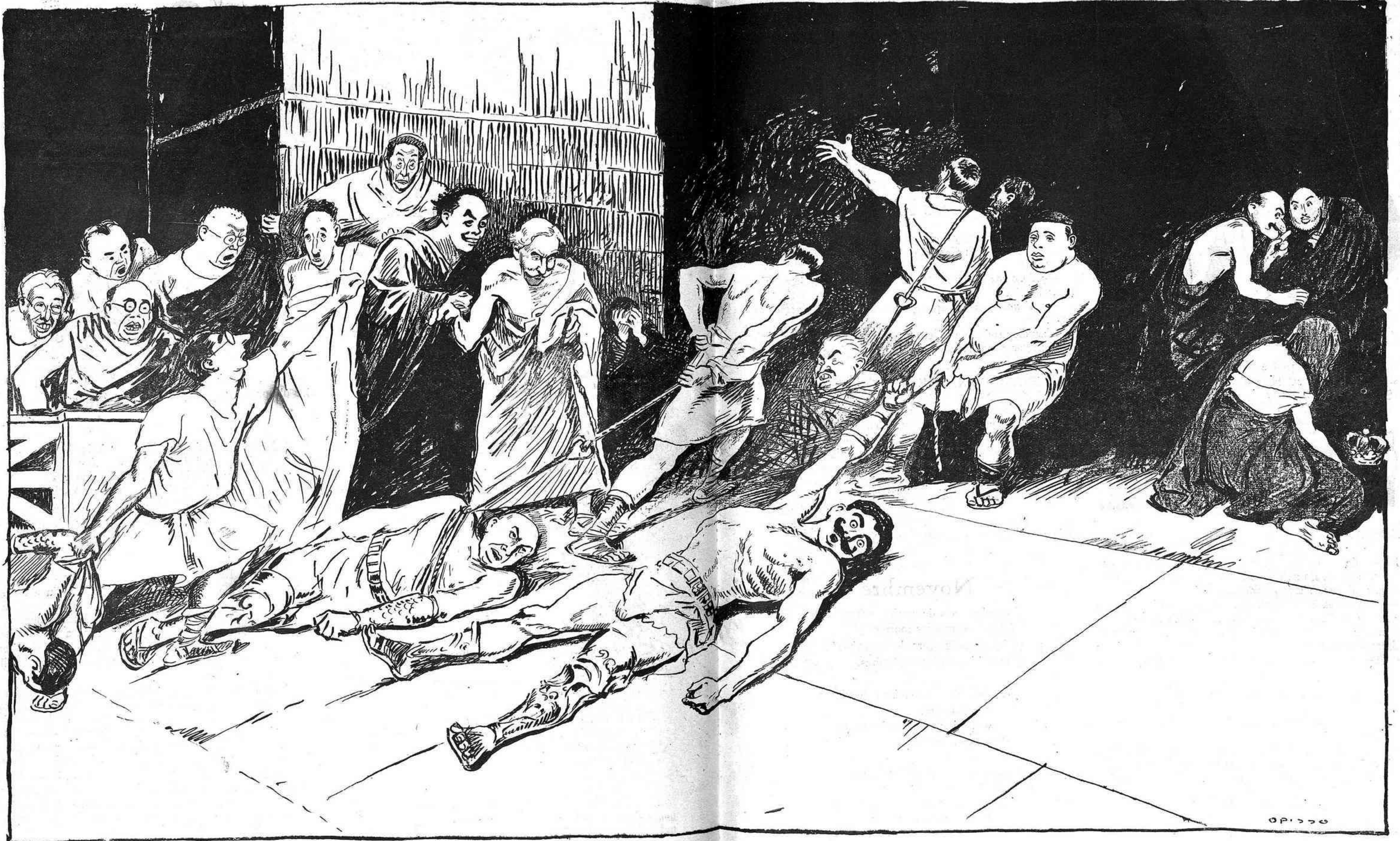
Francesc Domingo: La pintura de Rafael Benet sempre ha tingut un interès màxim, però en la darrera exposició s'ha posat al nivell dels grans mestres, de manera que podem dir que és un dels nostres millors pintors. La seva obra a bastament ho justifica. Sense voler dir que s'hi assembla en cap moment, hem de reconèixer que té tota la finor espiritual i de concepte dels grans mestres Holandesos. En les obres de conjunt, que és on decauen gairebé la majoria de pintors, o decauriem si ho fessin, és precisament on triomfa Rafael Benet. Cal recordar aquella tela que hi ha pintades una senyora i un nen darrera d'una taula, per treure'n el convenciment que és un pintor que quedarà, car aquesta és una veritable obra de museu. Els bodegons, com els paisatges, representen igualment obra personalíssima. Jo crec que la base del seu triomf, radica en la seva serenitat, pel fet de permetre que la tècnica emprada per ell pugui ésser intervinguda cerebralment.

Angel Ferrant. Aquest excellent escultor ens diu textualment: Us prego m'excuseu si en aquest moment no puc complaure-us. A mi, actualment, m'és impossible de donar la meua opinió respecte la pintura de Rafael Benet, perquè existeix un mal entès que és accentuat per part d'ell. Comprendreu que si jo ara fes pública una opinió favorable de la seva pintura, podria haver-hi qui la interpretés com una adulació, i si, pel contrari, el meu criteri expressat deixés entreveure disconformitat, hom podria creure que les meves paraules no són sinceres, encara que no fossin apassionades.

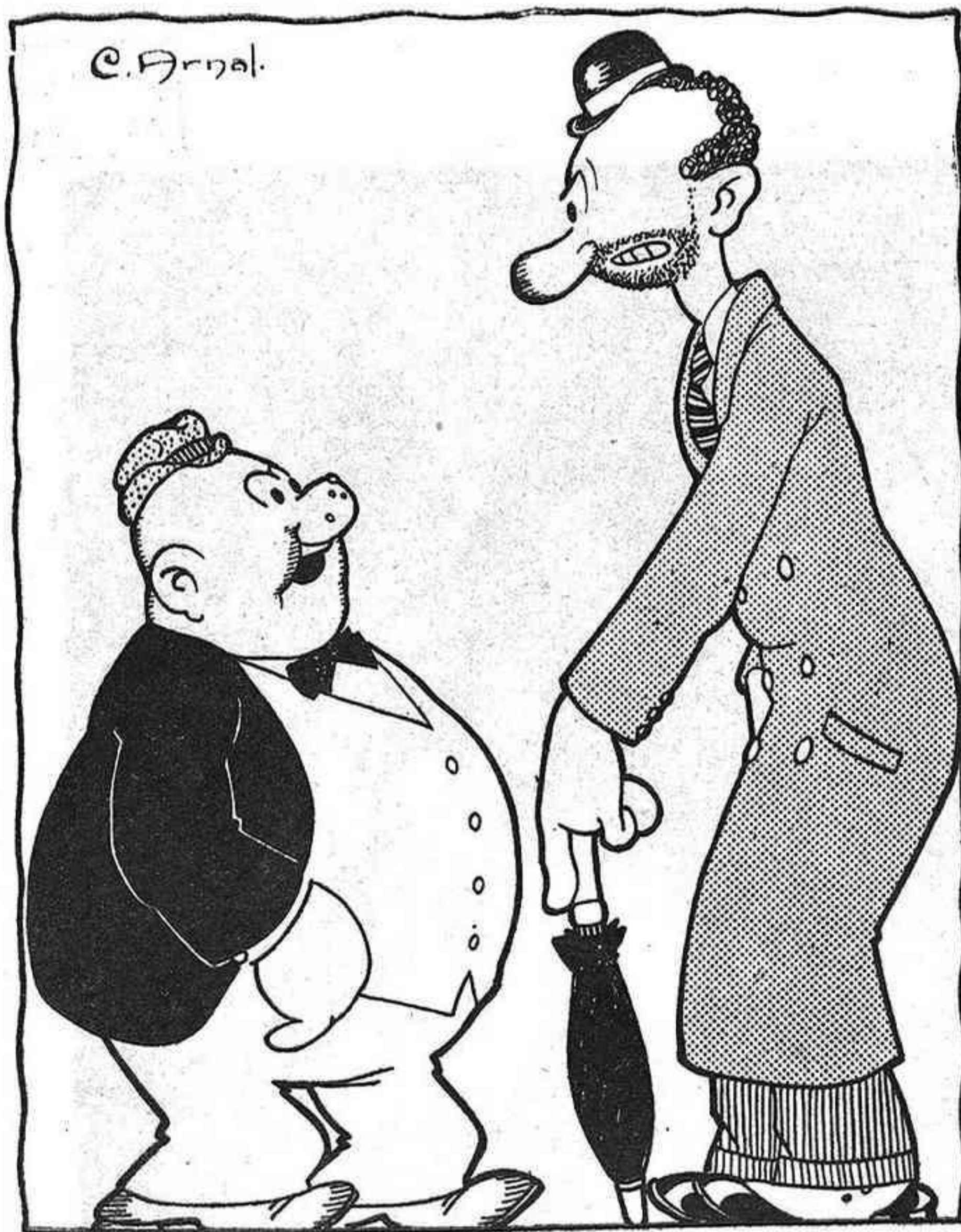
A. F.

SEGLE XX

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL
ATENEO BARCELONÉS

Segle XX, segle de modernitat; però hi ha moments en la història que es repeteixen, com ara hauríem de repetir aquest «Spoliarium».

—Es a dir que hi ha qui es preocupa d'arreglar totes les qüestions financeres catalanes d'un cop?

—Sí, vol arreglar-les *en Bloc*.

L'EMILIANO, ENCARA

L'afer de l'Iglesias va moure tant de rebombori, que encara se'n parla. Es natural, havent arrossegat, en la seva caiguda, a algunes altres persones...

—Així — deia al Congrés un diputat català — sembla demostrat que l'Iglesias era el braç dret d'En March...

I un altre pare de la pàtria, que ensems és regidor de la Ciutat Comtal:

—Sí — respongué. — Però era un braç de gitano.

LA GALANTERIA DEL SENYOR CASARES

Al senyor Casares Quiroga les senyores li estan fent la vida impossible.

Li van a demanar les coses més absurdes i ridícules: que els cafès tanquin a les onze, per tal que els seus marits tornin aviat a casa; que es tanquin els dancings; que recullin les publicacions alegres; que...

L'altre dia, una senyoreta d'Estropajosa — dic senyoreta, perquè era jove, i d'Estropajosa, perquè va anar a demanar no sé quina futesa, però que era més bonica que un sol — li digué:

—Quina ràbia ens deu tenir! Sempre el venim a molestar demanant-li coses!

—Oh, no! — respongué el senyor Casares Quiroga. — A mi les senyorettes no em molesten pel que em demanen: em molesten pel que em neguen...

L'HOME APROFITAT

Hi ha a Madrid un d'aquests acaparadors de càrrecs als quals la República triga massa en ficar mà, que freqüentment canvia de veu. Segons com parla, el seu registre és completament diferent.

I, naturalment, aquesta ventriloquia involuntària, ha dat ja lloc a què es faci una frase a la seva esquena:

—*Mirad si es aprovechado* — deia un membre de la Comissió de Responsabilitats — *que nació donde Cristo dió las tres voces... ¡y se llevó dos!*

UNA ANÈCDOTA D'EN CORDERO

Fa uns quants anys, el famós home dels set o catorze càrrecs, discutia a la *Casa del Pueblo* sobre qüestions polítiques.

—*¡Nosotros tenemos los intelectuales!* — li digué En Torralba Beci.

—*¡Y nosotros* — respongué En Cordero — *tenemos la masa!*

L'acudit produí un efecte sensacional... Perquè, i això ho diem per si no ho saben, el senyor Cordero era flequer.

UNA FRASE D'EN PRIETO

I ja que ens hem posat a contar anècdotes retrospectives, n'explicarem una del senyor Inda.

Fa d'això uns deu anys. Poc després del desastre d'Annual. Un periodista li demana la seva opinió sobre les divergències provocades entre els socialistes per la Tercera Internacional... Els uns creuen que s'han d'afiliar a la Segona, els altres que a la Tercera...

Yo creo — respon En Prieto, que llavors ja estava gairebé tan gras com ara — *que todo eso son discusiones literarias. Algo así como el ultraismo del socialismo...*

Novembre

Novembre, cels de marbre, sense ocells;
i fulles i esperances mortes;
en les teves llangors de desmai vell,
el vent hi plora unes absoltes.

Novembre, llargues ombres de xiprer
i boires adormides,
ets com un despullat i quiet verger
que a reposar convides.

Novembre, místic esborronament
de llàgrimes adolorides,
dintre teu es rebolca un doló ingent
que m'omple de basarda i de turment.

J. CONGOST PLA

Reportatges originals

L'entreviu amb la butaca núm. 3 del "Romea"

Són les tres, cauen gotes; el meu rellotge signa les set; fa un sol que espetega.

La pacífica butaca, com és natural, ens espera amb els braços oberts... Es una butaca que recorda amb melangia el refrec d'aquells cossos venerables que traginaven els nostres avis, i aquells vetes-i-fils avis d'aquests que avui encara s'enterneixen amb les comèdies per a infants, perquè ells també en són, d'infants, tota vegada que sempre van a peu.

Comencem el nostre interrogatori.

Repòrter.—Què és, senyora butaca, allò gran que hi ha en aquell recó?

Butaca.—Allò? Allò és un autor.

Repòrter.—Dispensi, sóc curt de vista, i... ¿com li diuen, a aquell senyor tan gros?...

Butaca.—De mal nom, *butxaques*.

Repòrter.—I de bon nom?

Butaca.—Pius Daví.

Repòrter.—Caram! Ara riu En... Pius.

(Efectivament, s'ou una mena de tos de cabra que fa: ja, je... je, je, je).

Butaca.—Doncs, miri, encara que sigui així, no ho fa tan malament com creuen més de quatre. El que li passa és que les dues personalitats d'empresari i Director el corsequen, i gairebé sempre ho paga el públic...

Repòrter.—Sí, però...

Butaca.—Una qualitat se li ha de reconèixer. Sap triar obres, posarles en escena, i fins sostenir-les amb dignitat. A ell, sols a ell, deu el teatre català la gloriosa refermança en el cartell de *Un milionari del Putxet*.

Repòrter.—Sí, però ara, amb lo d'En Segarra...

Butaca.—Ha demostrat que sap de què va. Val a dir-ho.

Repòrter.—Aquell senyor que...

Butaca.—A aquell senyor li diuen *l'entre parèntesis*.

Repòrter.—I la...?

Butaca.—També; li diuen el mateix.

Repòrter.—I aquella senyora?

Butaca.—La tia Ramona? Bé, gràcies.

Repòrter.—Quins projectes porta, l'empresari?

Butaca.—Vaig oir l'altre dia, mentre feien un assaig, un senyor prim, prim, i un de gros, gros, que tenien una conversa...

Repòrter.—Digui, dona, digui.

Butaca.—No res, que volen alternar les obres "regionals" amb estrangeres...

Repòrter.—I això és degut?

Butaca.—A què un dels empresaris coneix l'alemany, el francès, l'anglès, el xinès, el turc, i el japonès... I així cobrarà propietats, que d'altra faisó se les endurien els autors locals. Comprèn?

Repòrter.—I el públic?

Butaca.—Oh!, que és tafaer, vostè...

Repòrter.—Digui-me'n una de grossa, grossa...

Butaca.—!...

Repòrter.—Com?

Butaca.—Patirem per aquest camí. Em farien estrelles i em llençarien al foc.

Repòrter.—Tan dolents són?

Butaca.—Li diré. Com més modestos, més bé ho fan.

Repòrter.—El "castigador" de la casa, qui és?

Butaca.—Li dic? Li dic? Sí! Es En Salvador Vilaregut.

Repòrter.—Com! Es inversemblant... Un senyor tan respectable...

Butaca.—Doncs va ésser, un temps, qui feia tocar el violó a tota la "cremme" del Romea.

Repòrter.—El violó?

Butaca.—Sí, senyor. Veurà, tothom tocava com aquell que afina un instrument: Vi! la!! re!!! gut!!!! Vi! la!! re!!! gut!!!!...

Repòrter.—Miri que tot això ho posaré a L'ESQUELLA...

Butaca.—A mi, plim!

Sortim de Romea amb el cor llatzerat pel que acabem d'oír. Plou. El rellotge s'ha parat. A la guixeta hi ha un rètol que diu "Taquilla". El bust d'En Pitarra té posat de malalt. A l'administració hi ha un aldarull. Es que rebaixen el sou a un artista. Passa el tramvia núm. 1, i uns personatges influents l'agafen.

JULI VERT D'HORTA

—Ai, sí, senyors... Jo també sóc partidari de l'amor lliure...!

TELLO EN LAIDE

NOVETATS

Josep Maria de Pitarra, ail, de Sagarra, ha estrenat a cal seu padrí la seva darrera gatada amb un èxit no aconseguit encara per cap més noi de l'escala. Aquesta vegada En Sagarra ha fet els versos més bonics que els del noi de l'adroguer, i la comèdia és més ben feta que la del farmacèutic.

La barriada, entusiasmada pels progressos del noi del vaquer, vol regalar-li una perruca per tapar-li la calba, puix no és just que el petit Espronceda es quedi sense cabells tot escrivint obres d'aquesta envergadura, i ensems, perquè no s'hagi d'entretenir a prendre el pèl del veïnat per abscondir la seva closca fulgent.

Per celebrar aquest acte, les monges Reparadores diran una missa a la capella del seu convent, els gangster que es troben a Barcelona, a honor de la concurrència, faran un simulacre de l'assalt d'un banc; hi haurà refresc a la taverna del cantó, on la priora en farà deu de la dolça a la memòria de les mitges virtuts; En Giménez Sales, disfressat de Quevedo, recitarà poesies; l'Alarma cantarà el "Jo te l'encendré"; es repartirà als pobres de la barriada melsa, freixura, sang i fetge, tripes, entranyes, etc., etc. Finalment, es repartiran al públic croms de la xocolata, i si no hi ha novetats, des d'aquell dia es tancaran tots els teatres. El padrí, en vista de l'èxit obtingut pel seu fillastre, tirarà la casa per portes; les autoritats, fent-se càrrec de la bullanga, enviaran guàrdies d'assalt per apallissar els que no es deixin aixecar la camisa per "La Priora del Roser".

ESPANYOL

Els còmics d'aquesta casa comencen a demanar massa coses Jo vull una casada, La meva dona vol un marit, què és, això!... A veure si un dia demanaran la dona d'un espectador, i veurem una comèdia de debò.

GOYA

Això d'ésser "De muy buena familia" és més complicat del que sembla; és passen massa angoixes per mantenir el títol!...

L'eterna joventut del mestre Benavente, segons els crítics madrilenys, s'aguanta d'allò més bé.

Mireu si s'aguanta, que amb una comèdia vella n'ha fet una de jove. El recomanem als instituts de bellesa.

B. X. M.

ENTREACTES

En Borràs ha debutat a l'Espanyol. El dia del seu debut, un espectador digué:

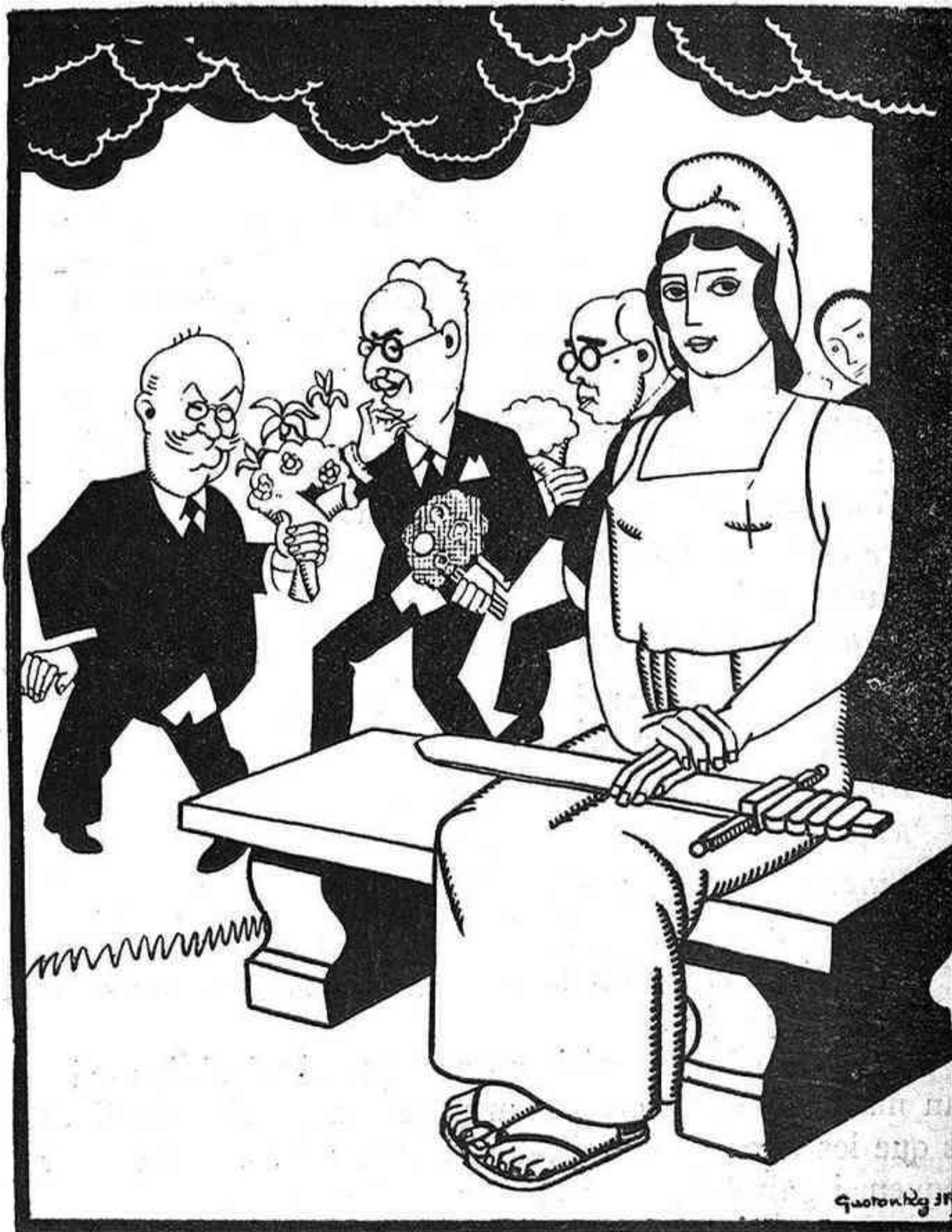
—Este Borràs, siempre hace obras interesantes.

La Taberner i les seves ulleres

La Taberner, la mateixa que va fugir de Barcelona i l'agafaren al tren davant de Saragossa, surt a l'escena amb unes ulleres de conxa magnífiques. Són tan magnífiques, que un periodista jove que ara corre per Madrid està boig per elles.

L'altre dia ho deia:

—Estic tan boig per elles, que una de dues, o seran meves, o jo no escric més.

Els tres aspirants a la mà de la República

—Qui serà el meu primer marit?

Que al "Nuevo" debutarà, per Reis, la companyia de revistes d'En Velasco, amb un nou repertori.

Ja era hora, i si pot ésser, amb una nova sastreria, que la que porten sembla de can Pascasio.

Que En Caralt, al Talia, va fer molts èxits i molts diners.

Diners? K... 29 pessetes.

Que En Sugrañes debutarà al Líric de Palma, el 17 del mes que ve, amb una companyia de revistes.

Li desitgem molts èxits i moltes "peles".

Que al Tívoli, molt aviat, hi actuarà una companyia de Revista continua a base de l'Alady i la Blanca Negri.

Revista continua, llegeixi's trabajo intensivo. Ja patirem!

Que la companyia de género chico que debutarà a Novedades per Reis estrenarà dues obres de teatre líric català. Això serà la temporada bullabesa.

Que a Romea fan molts diners amb L'Hostal de la Glòria d'En Sagarra.

Lo content que està el senyor Canals!

Que la companyia de don Emilio Sagi-Barba ha debutat a Palma.

No es descuidin de posar en clar lo de la E, perquè els mallorquins tampoc no es deixen enganyar, i *piquen* més que les sobressades.

* * *

Que l'Alarma formarà companyia després de Reis.

I En Giménez Sales tornarà amb la Visita, i *tutti contenti*.

* * *

Que l'"Apolo" continua sense empresari.

El mateix li passa a la Jordi.

* * *

Que En Santacana pensa fer una temporadeta a un teatre de Barcelona, i donar a conèixer algunes estrenes.

Nosaltres li agraiem que estreni *El idiota*.

* * *

Que a les companyies que volten per Catalunya no els surten bé els negocis.

Es clar; com que ja es fan "bolos" a partir.

BRIK

L'assumpte Bloc ha portat més enrenou dintre i fora de Catalunya, que el desastre d'Annual. Tothom procura sincerar-se amb En Casanovas, En Giralt, En Companys, En Lluhi. Per lo vist, com que l'"assumpte" fa olor de cremat, tothom vol treure's el mort, dic, el "Bloc"... de sobre.

✽

Ha estat nomenat governador civil de Burgos el nostre bon amic i col·laborador Brauli Solsona. Li desitgem molts encerts.

✽

La recollida d'armes és un fet. Ara, al que se n'hi trobi una al damunt, cap a Fernando Póo falta gent!

✽

Alguns empleats de l'Ajuntament es queixen de què sols cobren cinquanta duros al mes, però aquests empleats no fan constar que solament treballen els matins. Les coses no s'han de dir a mitges.

HERNIATS (Trencats)

Tingueu sempre present que els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnies són els de la **Casa Torreni**, sense traves ni elàstics engorrosos de cap mena; no molesten ni fan embalum i s'emmotllen com uns guants. Homes, dones i nens, han d'usar-ne. En bé de la vostra salut no heu de comprar mals braguers ni embenats de cap mena sense abans visitar aquesta casa: **13, Carrer Unió, 13, Casa Torreni**, Barcelona.— Molta cura a no equivocar-vos de casa.

Senyor Alcalde, voldriem saber si ja està del tot "acabat" el cens d'habitants. Ens agradaria i ens interessa molt saber-ho.

✽

Balbontín ha dit que els diputats que no assisteixen a les sessions roben mil pessetes mensuals.

Té raó el senyor Balbontín. Aquests diputats eixerits són com a funcionaris que cobren el sou sense anar a l'oficina.

✽

Ja torna a parlar-se, a l'Ajuntament, de la matança lliure. I a tot arreu, de la reorganització del Sindicat lliure. Són coses que van paral·leles...

✽

El senyor Besteiro ha declarat que si els diputats no assisteixen a les sessions, no és perquè tinguin mandra, sinó perquè estan cansats.

I aquests senyors són els que han de constituir la República de treballadors?

Ja, ja, ja, ja, ja!...

✽

"La Veu de Catalunya" ha declarat que la Lliga ocuparà, ben aviat, tots aquells càrrecs que calguin per a servir els alts interessos del país.

Els alts interessos del país són, per la gent de la Lliga, els interessos de la burgesia monàrquica i reaccionària.

I ara hi ha altres interessos més sagrats que defensar: els interessos del poble.

✽

El senyor Melquíades Alvarez ha declarat que estava acumulant energies per tal de defensar la República.

Pobre Melquíades! Ens fa por, ens fa por que no hagin de passar també per damunt del seu cadàver...

✽

"La gent va veient cada dia, amb més claredat—ha escrit Pla—, que som governats per homes intel·ligentíssims i absolutament aficionats."

Es veu que a Pla li faria més gràcia veure's governat per homes professionals, absolutament obstusos...

A. G. (Mataró). — Tenim altres coses més interessants de què parlar, amic.

E. G. C. — No va poder anar per manca d'espai. Gràcies, però.

J. M. C. — Si hi cap, anirà.

Ll. S. — Es molt llarg, però ens sembla que anirà.

H. C. S. — Va.

A. A. T. — Dibuixos, és difícil publicar-ne d'espontanis. Tot i això, us donem les gràcies.

Tator. — No estan malament del tot, però cal perfeccionar-se.

J. C. — Arreglat, anirà.

L. C. — Potser anirà a l'"Almanac".

NOTA.—Es prega als nostres benivolguts col·laboradors que, a poder ésser, els treballs que ens envien siguin festius i d'actualitat.

TEATRE CATALA ROMEA

COMPANIA VILA-DAVI

Avui, divendres, tarda i nit, l'obra definitiva d'En SEGARRA,

L'HOSTAL DE LA GLORIA

Demà, dissabte, tarda, **L'Hostal de la Glòria** i **A la Remel'han del Reina**. Nit, **L'Hostal de la Glòria**. Diumenge, a dos quarts de quatre, **Les aventures d'En Titelleia**. A tres quarts de sis, i un quart d'onze, **L'Hostal de la Glòria**.

TEATRE POLIORAMA

COMPANIA MARIA LLUISA RODRIGUEZ

Avui, divendres, i tots el dies, nit, l'èxit de França, la gran comèdia còmica,

Las del sombrero verde

500 REPRESENTACIONS A PARÍS

OLYMPIA

Avui, dia 20, INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA OFICIAL de

CIRC EQUÈSTRE

Presentació del magne PRIMER PROGRAMA

LLEGIU CARTELLS

Es despatxa a Comptaduria i als Centres de Localitats

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOLVRÉ

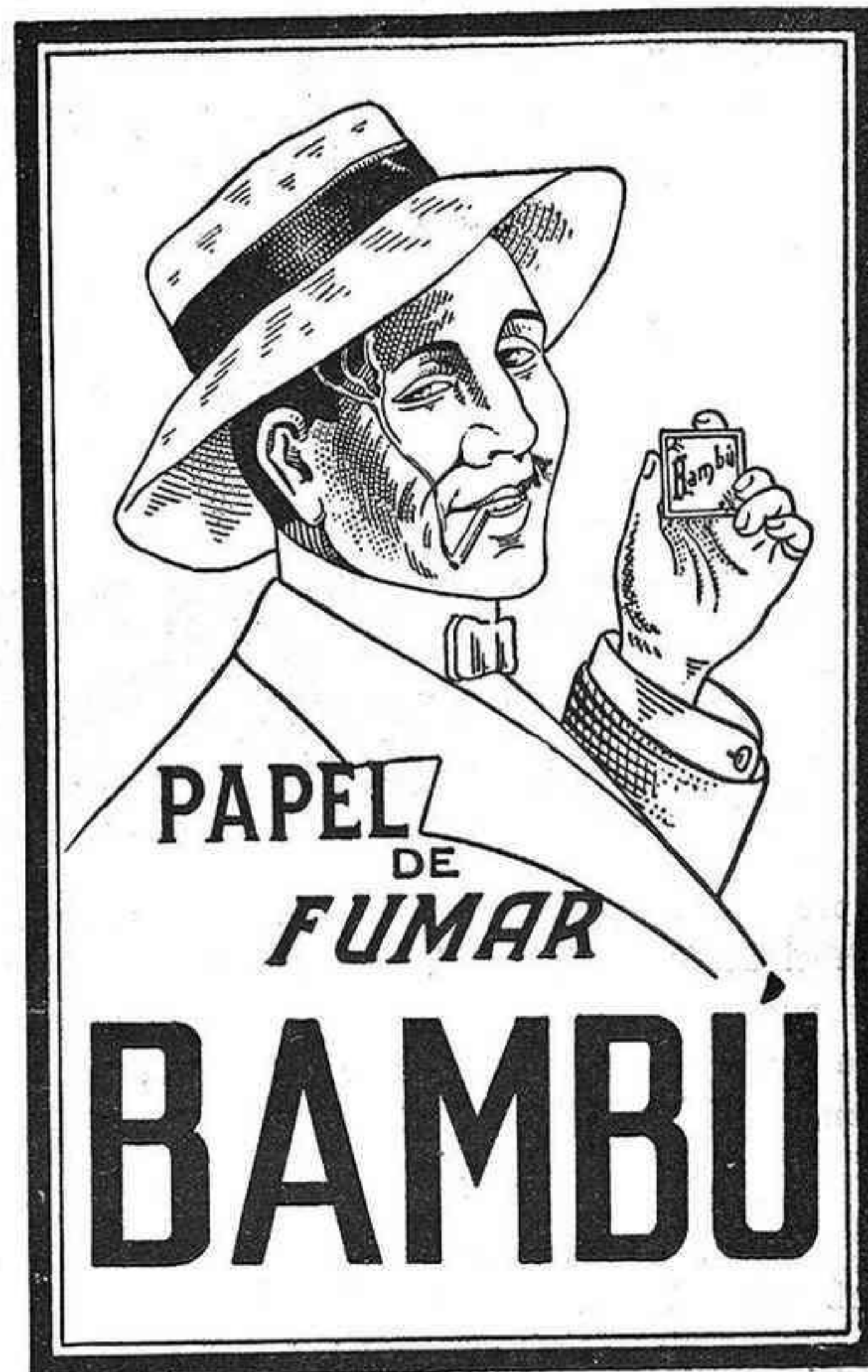
Vies urinàries: *Blenorràgia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc. de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Solvré. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avariada), *ecemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Solvré, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potenciats* del Dr. Solvré. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·lar i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessebres 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franqueig a *Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16. telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament, tractament i guariment de les dites malalties.

PAPEL
DE
FUMAR
BAMBU

FEROTYL

Especific de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt efícaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinérgic i homo-estimulasa de les glàndules intersicials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fòsfurs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant.

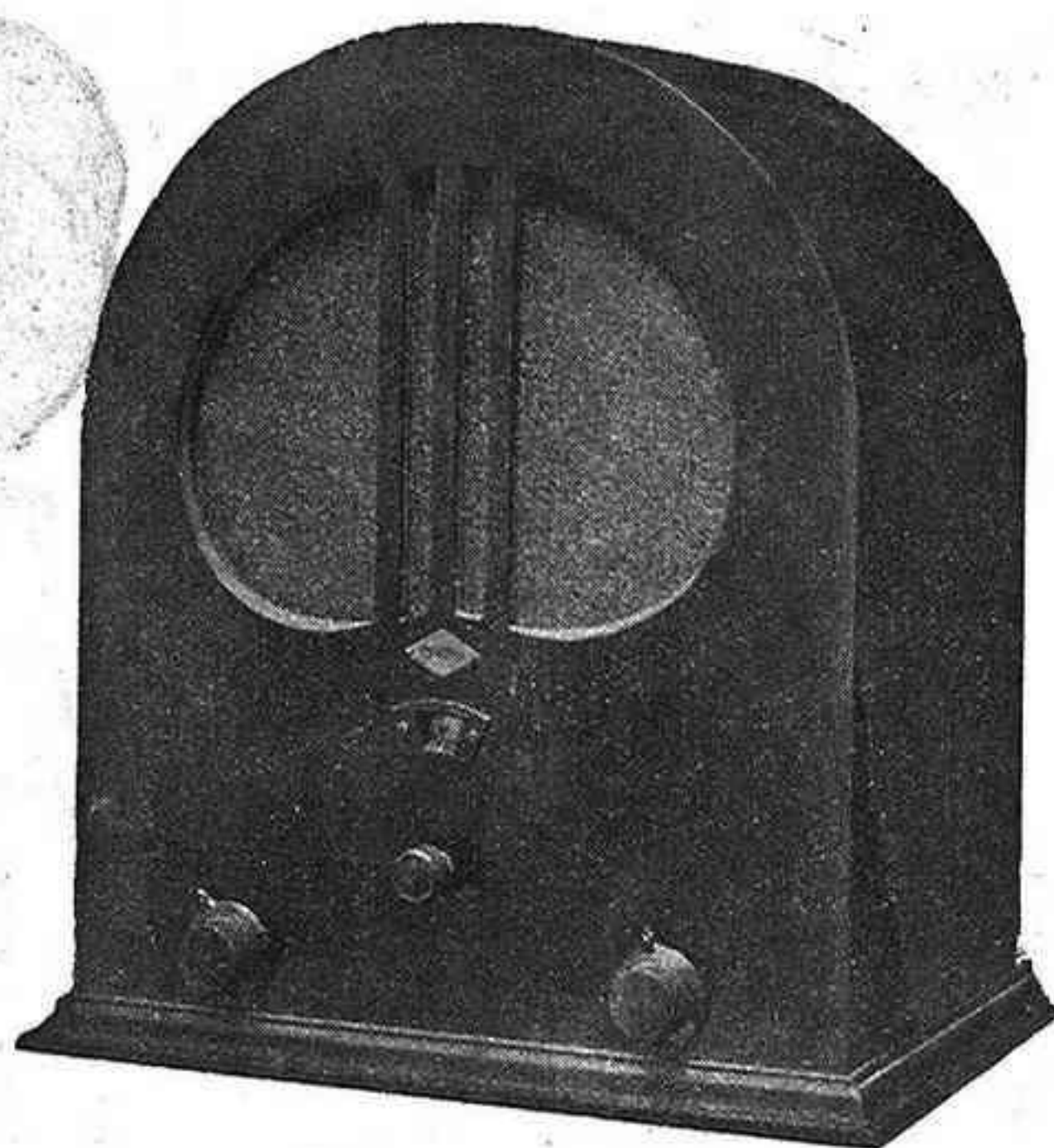
PRODUCTE MAGNE E INSUBSTITUIBLE PER A RECOBRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

◀ DICCIONARI Català-Castellà ▶ Castellà-Català ▶

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Preu: 15 pessetes

EN PREPARACIÓ

ALMANAC DE

L'Esquella de la Torraixa

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gbr Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

— Però, s'ha fixat, senyor Azaña, en la pila de roba bruta que hi ha per rentar?
— I la que sortirà encara!